

Timothy Besley: Nova politička ekonomija

Politička ekonomija - Vježbe 1.

Mr Nemanja Stankov
nstankov42@gmail.com

Fakultet političkih nauka, UCG

Februar, 2020

1. Besley, Timothy, *The New Political Economy*, The Economic Journal, Vol.117, No. 524, Nov., 2007, pp 570-587.
  - Šta je nova politička ekonomija?
  - Klasični pristupi političkoj ekonomiji
  - Kritike, sličnosti i razlike nove i klasične političke ekonomije

1. Politička ekonomija tokom 80-tih godina
  - Fokus je na tehnokratskom pristupu, optimalne intervencije u tržište
2. Savremena politička ekonomija
  - Institucionalni dizajn i implementacija politika.
  - Nestajanje dualizma, planirane ekonomije - kapitalističke ekonomije, otvara prostor za kritičku procjenu kapitalizma.
  - Šta su institucije?

Nova politička ekonomija

- Predstavnička demokratija i kapitalizam su osnov modernih političkih sistema.
- Glavno pitanje: Koje institucionalni oblici pogoduju implementaciji dobrih politika?
- Fokus nije na određivanju koje politike su dobre ili loše, već kakav institucionalni aranžman pogoduje sprovođenju i implementaciji dobrih politika.
- Pitanje kvaliteta institucija.

1. Koje su posledice fokusa na kvalitet institucija?
  - Ekonomski problemi se sada analiziraju sa dvije polazne tačke:
    - a) tržišni problemi
    - b) problemi upravljanja (kvalitet institucija)

Klasična politička ekonomija

- Sinonim za ekonomiju.

Pitanje klasične političke ekonomije: nauka ili umjetnost?

- Džon Stjuart Mil (John Stuart Mill): nauka koja otkriva istine na koji način zemlja postaje bogata.
- Džon Stjuart Mil: umjetnost koja formuliše set pravila o uspješnom vođenju ekonomije, poput domaćinstva.
- Kejns (Keynes, stariji): umjetnost koja nam služi za formulisanje maksima i pravila.

Komparativni društveni sistemi

- Komparativna analiza socijalističkih i kapitalističkih sistema
- Prije svega marksistička perspektiva, ali uključuje i liberalne mislioce poput Hajeka (Hayek), ili teoretičara evolutivne ekonomije Šumpetera (Schumpeter).
- *Glavna pitanja* vezana su za razlike u političkim i ekonomskim načinima alokacije resursa.
- a) Socijalizam kao društvena organizacija koja ograničava ekonomiju i politiku.
- b) Kapitalizam kao sistem takmičenja među suprotstavljenim ekonomskim i političkim interesima.
- Nestankom (uglavnom) socijalističkih sistema, ova komparacija gubi na važnosti.

- Bjukenan (Buchanan) i Bulok (Bullock) - The Calculus of Consent
- Važnost demokratskog sistema, i uticaj, na pitanja javne potrošnje i poreskog sistema.
- Public Choice - Teorija javnog izbora počiva na tri premise:
  - a) racionalni izbor u kojem pojedinci pokušavaju da ostvare svoje uske interese.
  - b) ustavni okvir kao ograničavajući faktor ostvarivanja uskih interesa - važan aspekt je ograničenje dostupnih javnih politika.
  - c) normativni okvir - gdje je funkcija države da djeluje u onom okviru u kojem bismo mogli očekivati da će građani (društveni ugovor) na nju prenijeti odgovornosti.
- Individual utility - pojedinačna korisnost.

Daunsov (Dawsian) model

- Teorija medijalnog glasača
- Ekonomske politike će odražavati interese medijalnog glasača
- Glavne kritike:
  - a) Kondorcetovi (Condorcet) ciklusi - uvijek postoji bolja alokacija resursa
Partije koje pokušavaju da maksimizuju udio u biračkom tijelu, nikad ne dostižu Daunsov ekvilibrijum.
  - b) Političari nemaju stabilnu ideologiju, već će usvojiti bilo koje vrijednosti koji će im donijeti uspjeh na izborima

Teorijski eklektizam

- Dauns ne uzima u obzir insitucionalna ograničenja - bilo koja politika može biti predložena, od strane bilo koga, u bilo koje vrijeme.
- Šepsl (Shepsle) i Vejngast (Weingast) uključuju institucionalni dizajn (parlamentarni odnos moći) koji ograničava manevarski prostor.
- Roemer - unutar partijski konflikti.
- Agenda-setter model Romera i Rozentalala (Rosenthal).
- Političari kao pojedinci (Besli i Koate (Besley and Coate)).

Aspekti nove političke ekonomije

Teorija i empirija

- Akcenat je na empirijskom testiranju teorijskih postavki

1. Metod:

- a) Uporedna analiza država, institucionalnih aranžmana
- b) Različitosti unutar države (pitanja društvenih razlika??)
- c) Individualni nivo, istraživanja javnog mnjenja i ekonomskog ponašanja

Komparativna institucionalna analiza

- Kako razlike u institucionalnom dizajnu utiču na donošenje javnih politika?
- Institucija - set pravila koja uređuju političko ili ekonomsko ponašanje.
- Koje su implikacije konkretnih institucija?
- Primjer: Majerson (Myerson) i uticaj izbornih sistema na opredjeljivanje resursa određenim društvenim grupama

Nedostupnost informacija

- Akteri u političkim procesima često nemaju potpune informacije.
- Informacije su važne kada razmišljamo o političkoj odgovornosti i rezultatima javnih politika.
- Efektivna politička odgovornost (mehanizmi kontrole) - dostupnost informacija izbornom tijelu, učešće informisanih glasača.

Dinamika političke ekonomije

- Promjene i evolucija ekonomije i javnih politika

Dva načina pristupa problemu dinamike političke ekonomije:

- Kratkoročne promjene - naduvavanje ekonomske aktivnosti
- Dugoročni procesi razvoja vezani su za dugoročni razvoj i podizanje kvaliteta institucija

Specifičnosti političke ekonomije

- a) Većinski vs. proporcionalni izborni sistemi
  - Podsticaj za obraćanje određenim društvenim grupama?
  - Veličina državnog aparata?
  - Efekti na budžetski prihod i rashod?

Specifičnosti političke ekonomije

b) Kvote sistemi

- Kvote za određene društvene grupe utiču na kreiranje javnih politika?
- Vodovodni projekti u Zapadnom Bengalu

Specifičnosti političke ekonomije

c) Ograničenje mandata

- Izborni podsticaji - važni ili nevažni?
- Slučaj ograničenih mandata u Americi - efekti na budžetsku potrošnju (zaštitu životne sredine)?

- Kako institucionalni detalji (različitosti) utiču na javne politike?
- Kako dizajnirati institucije za najbolje rezultate javnih politika?

Hvala!